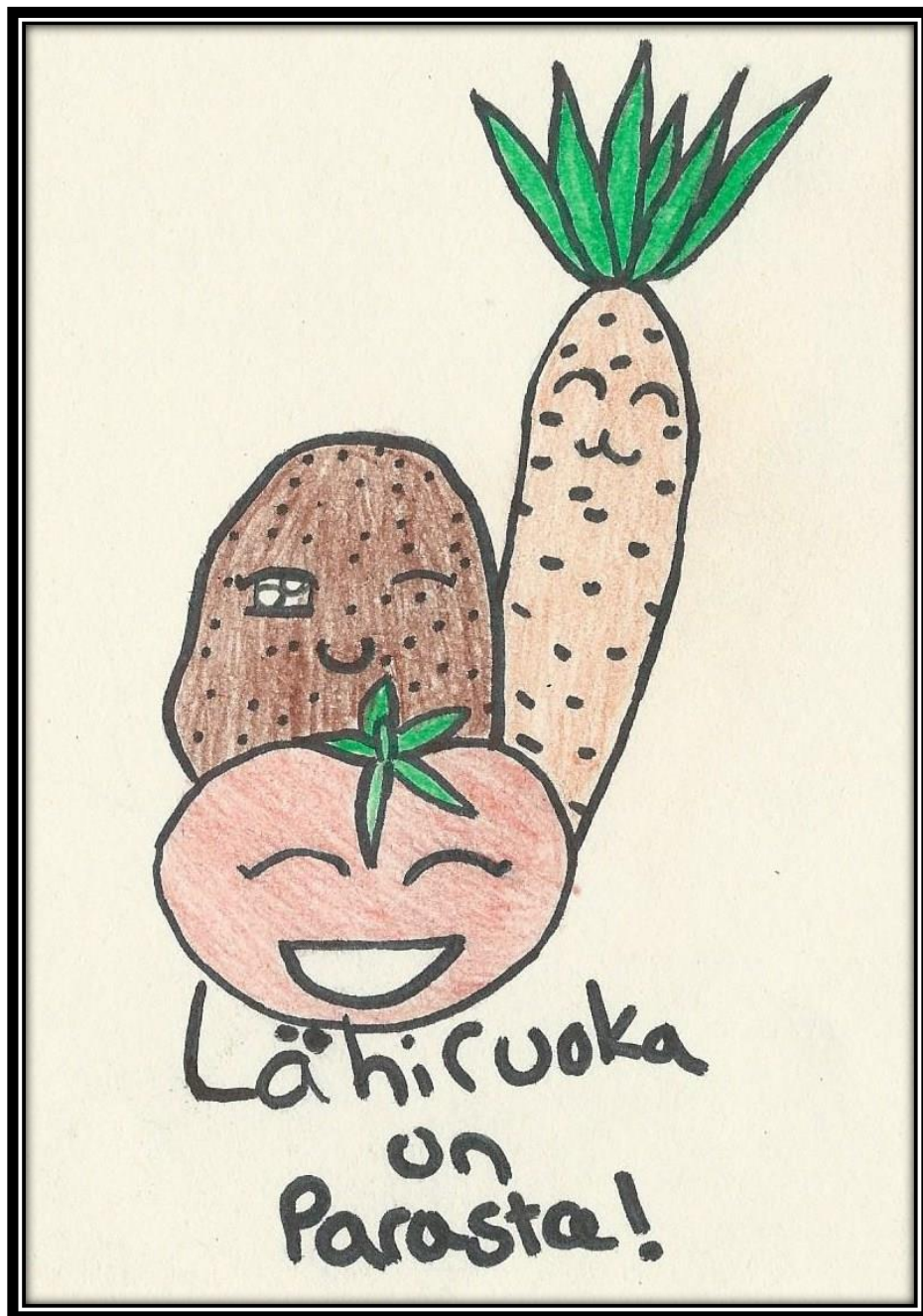

LÄHELTÄ LAUTASELLE -HANKE

Loppuraportti 1.5.2013-31.12.2014

Muhos, Utajärvi, Ylikiiminki

Sisällys

1. Hankkeen toteuttaja.....	1
2. Hankkeen nimi ja hanketunnus.....	1
3. Yhteenveto hankkeesta.....	1
4. Loppuraportti 1.5.2013-31.12.2014.....	1
4.1 Hankkeen tavoitteet.....	1
4.1.1 Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on.....	1
4.1.2 Hankkeen tavoitteet.....	2
4.2 Hankkeen toteutus.....	2
4.2.1 Aikataulu.....	3
4.2.2 Toimenpiteet.....	3
Tapahtumat 2013.....	3
Tapahtumat 2014.....	7
Tapahtumat numeroina.....	14
4.2.3 Resurssit.....	19
4.2.4 Toteutuksen organisaatio.....	20
4.2.5 Kustannukset ja rahoitus.....	20
4.2.6 Raportointi ja seuranta.....	22
4.2.7 Toteutusoletukset ja riskit.....	23
4.3 Yhteistyökumppanit.....	23
4.5 Pohdintaa toteutuneesta ja tulevasta.....	27
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi.....	28
6. Allekirjoitukset ja päiväykset.....	29

Oulun Seutu

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

1. Hankkeen toteuttaja

Hanketta hallinnoi Muhoksen 4H-yhdistys. Vastuullisena johtajana toimi Muhoksen 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja hallituksen alaisuudessa. Projektipäällikkö suunnitteli ja toteutti toimintaa yhdessä Muhoksen ja Utajärven 4H-yhdistysten sekä Oulun 4H-yhdistyksen Ylikiimingin yksikön toimihenkilöiden kanssa.

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Läheltä lautaselle, hankkeen numero 20061

3. Yhteenveto hankkeesta

Hankkeen tavoitteena oli esitellä lähiruokaa lapsille ja nuorille toiminnallisilla menetelmin. Hankkeen toteutusaika oli 1.5.2013 - 31.12.2014 ja hanketta rahoitti Oulun Seudun Leader. Hankkeen aikana järjestettiin koulu yhteistyön lisäksi lapsille ja nuorille monipuolisesti erilaisia vapaa-ajan kerhoja, kursseja ja leirejä, jotka toivat ruoan alkuperää tutuksi. Kokkailimme yhdessä lähiruokaa, vierailimme muun muassa maatiloilla ja paikallisissa yrityksissä, kalastimme ja tutustuimme erätoimintaan. Toimintaa järjestettiin Muhoksen, Ylikiimingin ja Utajärven alueella kyläkeskusten lisäksi pienemmillä kyläkouluilla.

4. Loppuraportti 1.5.2013-31.12.2014

4.1 Hankkeen tavoitteet

4.1.1 Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Maaseudun vapaa-ajan palveluiden ja harrastusmahdollisuuksien monipuolistaminen, erityisesti lasten- ja nuorten osalta. Tavoitteena oli edistää yhteistyötä maaseudun asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen välillä sekä kehittää toimintaa ja uusia yhteistyömalleja.

4.1.2 Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli järjestää lapsille ja nuorille monipuolisia toiminnallisia tapahtumia lähiruokateeman ympärille yhteistyössä paikallisten yrittäjien ja koulujen kanssa. Tavoitteena oli luoda pysyviä käytänteitä ja toimintamalleja Muhoksen, Utajärven ja Ylikiiingin 4H-toimintaan sekä luoda yhteistyöverkosto myös hankkeen jälkeen toteutettavia tapahtumia silmällä pitäen.

Hankkeen pääasiallisena tavoitteena oli järjestää erilaisia kokkauskursseja, leirejä ja kerhoja lähiruokateemalla. Vierailut erilaisille tiloille, lypsy- ja lihakarjatiloihin marjan tuottajiin ja raaka-aineiden jatkojalostajiin, toivat lapsille ja nuorille ruoan alkuperää tutuksi. Oman viljelypalstan perustaminen, pyöräretket marja- tai sienimetsään, sekä metsästys- ja kalastusteemat liittyivät olennaisesti hankkeeseemme. Alla olevasta taulukosta selviää järjestettävien tapahtumien tavoitemäärät sekä tavoiteosallistujamäärät tapahtumittain. Tavoitteena oli saada nämä määrät hankeaikana täytettyä.

Järjestettävä tapahtuma	Määrä hankeaikana	Osallistujia hankeaikana
Kerhotoiminta lähiruokateemalla 5 kerhoa kokoontuu 1krt/vk	250 kokoontumiskertaa	3000 osallistumiskertaa
Koulu yhteistyönä järjestettävät kokkauspäivät ja pyöräretket	30	600
Vapaa-ajan kurssit	15	150
Maatila- /yritysvierailut	30	600
Leirit	10	100
Alueen tapahtumiin osallistuminen	5	200
YHTEENSÄ	340	4650

4.2 Hankkeen toteutus

Hanke toteutettiin yleishyödyllisenä kehittämishankkeena.

4.2.1 Aikataulu

Hanke toteutettiin 1.5.2013–31.12.2014 välisenä aikana. Projektipäällikkö palkattiin työsuhteeseen 1.7.2013 alkaen. Kesän 2013 aikana projektipäällikkö vieraili useissa tapahtumissa tiedottaen hankkeesta. Hankkeesta tiedotettiin myös Muhoksen 4H-yhdistyksen nettisivuilla sekä Facebookissa, johon luotiin hankkeelle omat sivut 7.6.2013.

Yhteistyökumppaneiden kokoaminen aloitettiin heti hankkeen alussa, jolloin oltiin yhteydessä paikallisiin maatalousyrittäjiin, yhdistyksiin ja yrityksiin. Yhteistyöverkostoa rakennettiin koko hankkeen ajan tapahtuma kerrallaan.

Ensimmäinen varsinainen hankkeen järjestämä tapahtuma oli Lähisleiri elokuun 2013 alussa. Siitä alkaen monipuolista toimintaa järjestettiin ympäri vuoden, jokaisen hankkeeseen osallistuneen yhdistyksen alueella.

Hanke päättyi joulukuussa 2014, jolloin järjestettiin viimeiset tapahtumat ja valmisteltiin loppuraportointia. Viimeinen ohjausryhmän kokoontuminen oli alkuvuodesta 2015 viimeistä maksatushakemusta varten.

4.2.2 Toimenpiteet

Tapahtumat 2013

Ruokaralli Utajärvellä 14.6.2013

Osallistujia 30

Tapahtuma toteutettiin Utajärven torilla, jonne kokoontui lähialueen tuottajia ja yrittäjiä esittelemään toimintaansa. Projektipäällikkö esitteli hankkeen lyhyesti torilla, lähiruoka-paneelikeskustelun päätteeksi. Hanke järjesti tapahtumaan askartelupisteen, jossa lapset askartelivat itselleen pienille kertakäyttölautasille lähilautaset, käyttäen materiaaleina lehdistä kuvia, värikkäitä papereita ja silkkipaperia. Askartelupisteellä kävi 30 lapsen ryhmä.

Tervastori Ylikiimingissä 4.7.2013

Osallistujia 4

Tervastiimiviikot ovat Ylikiimingissä perinteinen kotiseutujuhla, jonka aikana kaupunginosassa järjestetään useamman päivän aikana monenlaista toimintaa. Projektipäällikkö esitteli hankkeen torilla. Torilla järjestettiin vastaavanlainen askartelupiste kuin Utajärvelläkin. Piste sijaitsi syrjäisellä paikalla ja torilla oli paljon muuta toimintaa ja nähtävää, joten lähiruokalautasen kävi askartelemassa vain neljä lasta.

Reseptikilpailu MuhosMuksu –tapahtumassa 2-4.8.2013

Osallistujia 24

MuhosMuksu on Muhoksella jo perinteeksi muodostunut kolmipäiväinen koko perheen tapahtuma. Tapahtuman järjestää MLL:n Muhoksen yhdistys yhteistyökumppaneineen.

Läheltä lautaselle –hanke järjesti rastin, jossa osallistujat saivat kirjoittaa tai piirtää oman lähiruokareseptinsä. Muutamia reseptejä sitten testattiin ruokaretkikerhoissa.

Lähisleiri 6-8.8.2013

Osallistujia 6

Lähisleirin ohjelman runko koostui ruuanlaitosta niin nuotiolla kuin keittiössäkin. Yhdistävänä tekijänä ruuan valmistuksessa on perehtyminen raaka-aineiden alkuperään ja tuotteiden hankkiminen leirille mahdollisimman pitkälle lähiruoka-ajatusta noudattaen. Leirillä tutustuttiin myös lampaan- ja naudan kasvatamiseen ja lihantuotantoon. Marjoista mustikkaa ja mansikkaa käytettiin monipuolisesti. Muhoksen virkistyskalastajat opettivat lapsille onkilaitteen kokoamisen ja ohjasivat onginnan ja kalojen käsittelyosuuden.

Rantaongintakurssi 24.8.2013

Osallistujia 7

Rantaongintakurssi järjestettiin Pelson lohilammella yhteistyössä Vaalan virkistyskalastajien kanssa. Alueen vapaa-ajankalastajat kaipaavat nuoria lajin harrastajia riveihinsä. Kiinnostus yhteistyöhön hankkeen tiimoilta oli suuri.

Kouluyhteistyö

Syksyllä koulujen kanssa yhteistyönä toteutettiin maatilatutustumisia koulujen läheisyydessä oleville tiloille. Tutustumiskäynnin jälkeen keskustelimme lasten kanssa vierailusta, pohdimme aiheita maatalouteen ja lähiruokaan liittyen sekä teimme vierailuun liittyviä tehtäviä. Toimintaan osallistui koululaisia yhteensä 202, ikäjakauma oli 0-6 luokkalaisiin. Vierailuun liittyvän ohjelman sisältö ja tehtävät muokattiin aina vastaamaan ikäryhmän tasoa.

Alun perin vierailut oli tarkoitus järjestää pyöräretkenä kaikilla kouluilla. Osa reiteistä olisi ollut liian vaarallisia pyöräillä ja näillä kouluilla rehtorit järjestivät kyydityksen oppilaille.

27.8.13 Kylmälänkylän alakoulu, vierailuun osallistui 30 lasta. Vierailukohteena lypsykarjatila.

2.9.13 Ylikiimingin yhteiskoulun esikoululaiset, vierailuun osallistui 21 lasta. Vierailukohteena lypsykarjatila.

11.9.13 Utajärven yhteiskoulun 3. luokkalaiset, vierailuun osallistui 39 lasta, kahdessa ryhmässä.

Vierailukohteena lypsykarjatila, jossa myös lihantuotantoa.

16.9.13 Lampaan kasvatuksen ja lammaskoiran käytön esittely Utajärven 6. luokkalaisille, tapahtumaan osallistui 27 lasta.

18.9.13 Muhoksen Laitasaaren 5-6. luokkalaiset, vierailuun osallistui 13 lasta. Vierailukohteena luomu-tila, jossa on sekä maidon- että lihantuotantoa.

24.9.13 Utajärven yhteiskoulun 4. luokkalaiset, vierailuun osallistui 41 lasta, kahdessa ryhmässä.

Vierailukohteena lypsykarjatila, jossa myös lihantuotantoa.

3.10.13 Muhoksen Honkalan koulun 2-3. luokkalaiset, vierailuun osallistui 31 lasta, kahdessa ryhmässä.

Vierailukohteena lypsykarjatila, jossa myös lihantuotantoa.

Kalastuskerho

Kalastuskerhot kokoontuivat syksyllä 2013 yhdeksän kertaa. Kerhon toimintaan osallistui 25 6-12 -vuotiasta poikaa. Kerhon ohjelma sisälsi mm. kalatietoutta, onkiretkiä ja yhden kerhokerran myös kalaruoan valmistusta. Kymmenes kerhokerta järjestettiin pilkkikurssina vapaa-ajan kalastajien järjestämän pilkkikilpailun yhteydessä.

Kerholaisille järjestettiin kysely toiveista kevään toiminnalle. Ajatuksena järjestää toiveiden pohjalta kursseja, retkiä ja muuta toimintaa.

Ruokaretki-kerho

Kerhon toimintasuunnitelmassa punaisena lankana toimivat sekä lähellä tuotetut -, itse tuotetut - että luonnosta kerätyt raaka-aineet.

Ruuan valmistamisen oppiminen oli vain yksi kerhon tavoitteista. Kokkaamisen lisäksi toiminta sisälsi pohdinta- ja oppimistehtäviä, joiden tavoitteena oli oppia kiinnittämään huomiota tuotannon ja kuluttamisen eettisyyteen sekä ympäristövaikutuksiin. Yhtenä tavoitteena oli sisäistää oikeanlaisen ja terveellisen ravinnon merkitys niin fyysiseen – kuin henkiseenkin hyvinvointiin ja osaksi hyvää elämänlaatua. Teimme kerholaisten kanssa myös retkiä maataloille, yrityksiin ja luontoon.

Syksyllä 2013 ruokaretkikerhoja kokoontui viikoittain Muhoksella 2, Ylikiimingissä 2 ja Utajärvellä 1. Syksyn toiminnassa noudatimme kerhoissa pääsääntöisesti samaa toimintasuunnitelmaa, sitä kerhokohtaisesti soveltaen. Kukin kunta tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia, ryhmät olivat erilaisia ikäjakaumaltaan ja dynamiikaltaan sekä myös kerhotilat ovat erilaisia. Kevään 2014 toimintaa suunniteltaessa huomioitiin näitä eroavaisuuksia jo alkuperäisessä toimintasuunnitelmassa.

Ruokaa ja Draamaa – kerho

Roolileikit ja näytteleminen ovat oiva tapa käsitellä asioita. Lähtökohtana tälle kerholle oli suunnitella ja toteuttaa toimintaa, jota oli tarkoitus viedä päiväkoteihin. Nuoret pääsivät itse keksimään ja luomaan hahmoja ja tarinoita, joilla teimme myös pienille lapsille lähiruoka-ajatusta tutuksi.

Koko perheen sienikurssi 14.9.2013

Koko perheen sienikurssin oli tarkoitus järjestää yhteistyössä Muhoksen Marttojen ja VIEHE-hankkeen kanssa. Tapahtuma peruuntui vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

Päivä lammastilalla 15.9.2013

Tarkoitus oli tutustua lampaan kasvatukseen ja käyttöön, paimenkoiran pentuihin, kasvatukseen ja käyttöön lammastilan töissä. Tapahtuma peruuntui vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

Piirustuskilpailu alakouluille

Kerhokirjeen ohessa jäsenille lähetettiin piirustuskilpailun ohjeet. Samat ohjeet jaettiin myös kaikille hankkeen alueen alakouluille. Kilpailutöiden palautuslaatikot olivat kouluilla syyskuun ajan.

Kilpailun tavoitteena oli herättää mielenkiintoa hanketta ja 4H-toimintaa kohtaan.

Alueen alakoululaisista piirustuskilpailuun osallistui 387 lasta. Valion Oulun toimipiste lahjoitti palkinnoksi kilpailuun neljä tuotekassia.

Logo-kilpailu yläkouluille

Suunnittele Läheltä lautaselle-hankkeelle iskevä Logo. Kilpailu järjestettiin alueen yläkouluilla syyskuun aikana. Kilpailun tiedote ja ohjeet olivat nähtävillä koulujen ilmoitustauluilla. Kilpailutöiden palautus oli sähköpostitse tai postitse. Tavoitteena oli saada myös yläkoululaiset kiinnostumaan toiminnasta. Kilpailuun osallistui 16 nuorta. Kuva kilpailun voittajatyöstä on raportin kannessa, se on myös esiintynyt hankkeen ohjelmissa ja kirjeissä koko toiminnan ajan.

Päiväleirit koululaisten syysloma viikolla

Aamupäivän ohjelma toteutettiin maatilalla. Maatilaosuuden jälkeen siirryimme tiloihin, joissa laitoimme ruokaa osin maatilalta saaduista raaka-aineista, osin lähialueelta hankituista. Iltapäivä sisälsi lisäksi teemaan liittyvän askarteluosuuden.

Päiväleirit järjestettiin Utajärvellä, Kylmälänkylässä ja Ylikiimingissä:

Maalla on mukavaa –päiväleiri Kylmälänkylässä 21.10.2013

Osallistujia 14

Lapset osallistuivat maatilan eläinten hoito- ja ruokintatehtäviin.

Saimme tilalta mukaamme kananmunia, omenia ja porkkanoita sekä huovuttamista varten villaa riittävästi loppuviikon leiripäivien tarpeeseen. Ateriaksi valmistimme perunamuusin, munakkaan, porkkanaraastetta ja kesäkurpitsaleipää sekä jälkiruuaksi omenapiirakan. Aterian päätteeksi pohdimme käyttämiemme raaka-aineiden alkuperää. Askartelimme lampaanvillasta huovuttaen.

Maalla on mukavaa –päiväleiri Utajärvellä 22.10.2013

Osallistujia 9

Lapset pääsivät maatilan muiden töiden lisäksi kokeilemaan vuohen lypsyä ja karitsoiden pulloruokintaa.

Tällä tilalla on monenlaisia eläimiä ja teimmekin ruokaretkeläisten kanssa retken tilalle iltatöiden aikaan.

Lapset pääsivät näkemään hyvin, kuinka paljon ja monenlaista työtä pienelläkin maatilalla on. Ruoanlaitto- ja askarteluosuudet toteutimme samoin kuin edellisenä päivänä.

Maalla on mukavaa –päiväleiri Ylikiimingissä 23.10.2013

Osallistujia 11

Tutustumiskohteena olevalla tilalla oli siipikarjaa; sekä munivia- että liharotuisia kanoja, viiriäisiä ja ankoja.

Lapset pääsivät käyttämään ankoja jaloittelemassa ja saivat tutustua eläinten hoitoon ja ruokintaan.

Saimme mukaamme viiriäisen munia. Ruoanlaitto- ja askarteluosuudet toteutimme samoin kuin edellisinä päivinä.

Pilkkikurssi 15.12.2013

Osallistujia 8

Järjestimme pilkkikurssin vapaa-ajankalastajien kinkkupilkki-kisan yhteyteen. Toinen kalastuskerhoa pitäneistä ohjaajista opasti kurssilaiset toimintaan, jonka jälkeen kaikki pääsivät pilkkimään. Vaikka sää oli tuulinen, jaksoivat kaikki pilkkiä 3 tuntia ja kaikki saivatkin kalaa. Tapahtuman järjestäjä palkitsi jokaisen

osallistujan karkkipussilla. Tapahtuman vastaava järjesti kurssilaisille myös pilkkivälineet. Sovimme seuraavalle maaliskuulle laajemman tapahtuman talvikalastuksesta Ahmasjärvellä pidettäväksi.

Tapahtumat 2014

Kevään 2014 kerhotoiminta

Syksyllä alkaneet Ruokaretki- sekä Ruokaa ja Draamaa kerhot jatkoivat toimintaansa viikolla 2. Uusi Ruokaretkikerho aloitti toimintansa 26.2 -14 myös Ylikiimingin Vesalassa. Kerhokauden viimeiset kerhon pidettiin toukokuun alkupuolella. Kerhojen kevään ohjelmistoon kuului aiemmin esitellyn toiminnan lisäksi useita retkiä:

Retki kotipuutarhaan, Muhoksen ruokaretkikerho

Retki Kinnusen myllylle, Utajärven ruokaretkikerho

Retki Koivikon koulutilan lampolaan ja pieneläinpuolelle, Ruokaa & Draamaa-ryhmä, Päivärinteen ja Muhoksen ruokaretkikerhot.

Retki lampolaan, Utajärven ruokaretkikerho

Kanalavierailu, Ylikiimingin ruokaretkikerhot

Vierailu Peri-Karhun jogurttitilalle, Päivärinteen ja Muhoksen ruokaretkikerhot

Kaikkien kerhojen kanssa teemme myös retken luontoon.

Syksyn 2014 kerhotoiminta

Kerhot pyörähtivät käyntiin syyskuun alussa ja jatkoivat viikolle 51 saakka. Kerhoista neljässä ohjaajina toimivat nuoret jatkaen ohjelmissaan viime syksynä alkanutta lähiruokateemaa. Muhoksen kokkikerhossa osallistujien määrää verotti yläkoulun kotitalousluokkien remontti. Tilapäistilat olivat pienet ja varustustasoltaan heikot.

Ihmeellinen lumi –tuokiot Muhoksen päiväkodeilla

Muhoksen seurakunnan ja Rokua Geopark ympäristökasvatushankkeen kanssa yhteistyönä järjestettiin tapahtuma kaikilla Muhoksen kahdeksalla päiväkodilla. Tapahtuman tavoitteena oli tutustuttaa lapset talviseen luontoon ja sen monimuotoisuuteen, sekä eläinten selviämiseen talvella.

Vetämäni talviluontoleikki oli haukka-myyrä-hippa, jossa lapset olivat luontoaiheisessa rooleissa ja leikin myötä tutustuivat mm siihen, kuinka eri eläimet valmistautuvat talveen ja miten ne selviävät talven yli.

Tuokion kuluessa kertasimme mitä erilaisia antimia syksyinen luonto tarjoaa niin eläimille kuin ihmisillekin.

Koko perheen perunapiirakkakurssi 25.2.2014

Osallistujia 4 aikuista ja 5 lasta

Kurssi järjestettiin Muhoksen yläkoulun kotitalousluokassa ja ohjaajana oli paikkakunnalla hyvin tunnettu piirakan tekijä. Kurssilta saatuja oppeja käytettiin myöhemmin myös muussa kerho- ja leiritoiminnassa.

TOP-päiväleiri 3.3.2014

Osallistujia 21

Tekemällä oppii parhaiten – teemapäivä koostui karkkien ja aterian valmistamisesta sekä askarteluosuudesta ja ulkoilusta. Ateriassa käytettiin muun muassa kotimaisia juureksia, kotikanalan munia ja ternimaitoa. Jälkiruoan yhtenä ainesosana olivat piparit, joita olimme joulun alla kerhoissa leiponeet. Askartelussa käytimme pääosin kierrätysmateriaaleja sekä lampaan villaa.

Talvikalastuskurssi 4.3.2014

Osallistujia 4 aikuista ja 17 lasta

Talvikalastuskurssi järjestettiin yhteistyössä alueen virkistyskalastajien kanssa Utajärven Ahmasjärvellä. Päivä sisälsi perehtymisen koukkukalastukseen ja pilkkimiseen, kalan käsittelyyn ja – ruoaksi valmistamiseen.

Lähihuokakurssi lapsille 4.3.2014

Osallistujia 13

Lähihuokakurssi järjestettiin Ylikiimingissä, 4H-yhdistyksen tiloissa. Ohjelmaan kuului lähihuokatietoutta sekä aterian valmistaminen. Ateriaan kuului lihapullat, perunamuusi, porkkanapuolukkaraaste, porkkanapiirakka ja mansikkakiisseli.

Lammasruokia lasten makuun 8.4.2014

Tarkoitus oli valmistaa lampaanlihasta kebabia, pizzaa ja lihapullia. Tapahtuma peruuntui vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

Päiväkotiryhmien lampolavierailut Utajärvellä

Mussukat 9.4, 11 lasta ja 5 aikuista

Tiitiäiset 25.4, 4 lasta ja 3 aikuista

Ryhmät pääsivät tutustumaan lampaisiin, laumanvartijakoiriin sekä lampolan töihin.

Pääsiäisruokakurssi Ylikiimingissä 11.4.2014

Osallistujia 12 lasta

Pääsiäisruokakurssi järjestettiin Ylikiimingissä 4H-yhdistyksen tiloissa. Ruokalistalla hirvenlihakaristys, uunijuurekset, salaatti ja kääretorttuleivos.

Mistä ruoka tulee –kouluyhteistyö 7.5.2014

Osallistujia 64, 1-2 luokkalaista

Tapahtuma sisälsi kolme erilaista toiminnallista rastia, joilla oli tavoitteena herättää lasten mielenkiinto ruokaa, kuluttamista ja jätteiden lajittelua kohtaan.

Tapahtumaan osallistuneiden oppilaiden kanssa oli tarkoitus tehdä yhteistyötä myös tulevaisuudessa. Syksylle 2014 suunnittelin vierailut lypsykarjatilalle.

Viljan matka –kouluyhteistyö

14.5.2014 Kylmälänkylässä, osallistujia 25, 6-12 v

22.5.2014 Utajärvellä, osallistujia 37, 3. luokkalaista

20.8.2014 Kylmälänkylässä, osallistujia 28, 6-12v

15.9.2014 Utajärvellä, osallistujia 36, 4. luokkalaista

Tutustuimme maatilalla toukotöiden eri työvaiheisiin ja töissä käytettäviin työkoneisiin. Syksyllä tutustuimme viljan puintiin ja kuivatukseen, viljan käyttöön tilalla sekä pellon syystöihin.

Viljan matka – kokonaisuuden tarkoituksena on tutustuttaa lapset viljanviljelyn työvaiheiden, käytettävien koneiden ja tarvittavan tieto-aidon monipuolisuuteen. Toiminnan tavoitteena oli herättää mielenkiinto oman kotiseudun peltojen kasvun seuraamiseen ja ympäristönsä tarkastelemiseen uudesta näkökulmasta. Matka sai mukavan päätöksen, kun palasimme sadonkorjuun merkeissä samalle tilalle, jossa toukotöihinkin tutustuimme.

Yrttirasti Koivikon kevätpäivillä 20-21.5.2014

Yhteensä lähes 900 Muhoksen ja Oulun 8. luokkalaista kävi tutustumassa OSAO:n Muhoksen yksikköön. Alueella järjestettiin erilaisia toiminnallisia rasteja. Läheltä lautaselle-hanke järjesti paikalla rastin, jossa nuoret tunnistivat alueella kasvavia yrttejä sekä saivat yrttitietoutta.

Metsäpäivät Utajärvellä 27.5.2014

Osallistujia 35

Tapahtuma koostui toiminnallisista luontorasteista ja visailusta Rokuan maastossa. Hankkeen rastilla käytiin läpi villiyrttejä ja paistettiin nokkoslehtuja.

Villiyrttipaja seurakunnan päiväleirillä 5.6.2014

Osallistujia 25

Tapahtuma rakentui villiyrtti-infosta sekä käytännön tehtävistä. Kurssilaiset suorittivat pareittain yrttien tunnistustehtävän Koortilan piha-alueella, keräsivät ja käsittelivät nokkosta sekä valmistivat nokkoslehtuja.

Kasvimaan hoito- kurssisarja

Kurssisarja koostuu kolmesta erillisestä tapahtumasta: Kasvimaan perustaminen, Kasvimaan hoito ja Sadonkorjuu.

	Kasvimaan perustaminen	Kasvimaan hoito	Sadonkorjuu
Muhos	7 osallistujaa	6 osallistujaa	7 osallistujaa
Ylikiiminki	6 osallistujaa	6 osallistujaa	9 osallistujaa

Rantaongintakurssi 4.6.2014

Osallistujia 19.

Kurssi toteutettiin Pelson lohilammella.

Maalla on mukavaa –leirit Utajärvellä 10-13.6.2014

10.6 päiväleirillä 14 osallistujaa

11-12.6 leirillä 13 osallistujaa

12-13.6 leirillä 14 osallistujaa

Leirit järjestettiin maatilalla, jolla tuotetaan sekä maitoa että lihaa. Tilalla kasvatetaan myös viljaa oman karjan tarpeisiin. Yrittäjä tekee kausiluontoisia töitä esim. säilörehun teko, myös muille, joten tilan konekanta on aika kattava. Toimme tilalle myös kanoja ja lampaita leirin ajaksi. Leirillä vieraili poni, jota kaikki halukkaat saivat hoitaa ja pääsivät ratsastamaan. Lapset saivat osallistua eläinten hoitoon, navettatöihin, nikkarointitöihin, ruuan valmistukseen ja halukkaat pääsivät traktoritöihinkin mukaan. Viimeisen leirin aikana syntyi vasikka. Poikimista emme päässeet katsomaan, mutta vastasyntyneen hoitaminen oli elämys.

Leiriaterioiksi suunnittelimme ruokia, joiden raaka-aineet ovat selkeästi lähiruokaa: Tilalta lihakarja viedään Muhokselle Viskaaliin teurastettavaksi, käytimme Viskaalin lihaa kokkailuissa. Pirtelöt teimme tilan maidosta, kotimaisista marjoista ja hunajasta. Leiriläiset saivat itse valmistaa peruna-liha-kala-kasvisnyytit, jotka kypsennettiin ulkogrillissä. Toimme esille myös paikallisen leipomon tuotteita, jotka valmistetaan Utajärvellä sijaitsevan Kinnusen myllyn jauhoista.

Maataloustyön arvostaminen ei ole tämän ajan nuorille itsestäänselvyys, siksi tämän kaltaisille tapahtumille on selkeä tilaus. Leirien aikana lapset saivat mukavan tekemisen ja yhdessä olemisen kautta monipuolisen kuvan maatalon arjesta.

Eräleirit Muhoksella 16-19.6.2014

16.6 päiväleirillä 20 osallistujaa

17-19.6 leirillä 23 osallistujaa

Päiväleirin ohjelma koostui toiminnallisista rasteista, jotka toteutimme yhteistyössä Muhoksen partion kanssa.

Leiriläiset saivat itse valmistaa peruna-liha-kala-kasvisnyytit, jotka kypsennettiin ulkogrillissä. Eräleirin 17-19.6 ohjelma sisälsi monipuolisesti erä-, luonto ja ruuan valmistusteemaa. Leiriläiset perehtyivät kalastukseen ensin teoriassa, jonka jälkeen teimme kalastusretken järvelle, jonka kalakanta on istutustyön tuloksena monipuolinen. Revon liikenne tarjosi leiriläisille bussikyödytyksen. Metsästyksen ja erätaitoihin leiriläiset paneutuivat erilaisilla toiminnallisilla rasteilla. Ruuan valmistukseen ja raaka-aineiden alkuperään tutustuminen toteutettiin monipuolisesti; Lihankäsittelyrasteilla lihapullat valmistettiin itse, itsejauhetusta lihasta. Lihat kastiketta varten paloitetiin lihamestarin opastuksessa. Ammatikseen lihaa käsittelevä ohjaaja toi hyvin esille eri ruhonosien ominaisuuksia ja käyttöä sekä työskentelyssä käytettyjen välineiden ominaisuuksia ja huoltoa. Raaka-aineena oli Muhoksella kasvatettu rotukarjan liha. Ateriat valmistettiin mahdollisimman pitkälle lähellä tuotetuista raaka-aineista, kotimaisuusaste 100.

Ruokailussa huomioimme myös tähteiden käytön; yli jääneistä perunoista leivoimme iltapalaksi perunarieskaa, ulkogrillissä tehtyihin nyytteihin voi myös käyttää lähes kaikkea valmiiksi kypsennettyä ruokaa, aamu- ja välipaloilla hyödynsimme niin ikään edellisiltä aterioilta jääneet raaka-aineet ja tähteet. Ruuan valmistukseen itse osallistumalla nuori kokee onnistumisia, sekä omaksuu tietoa ruuasta hyvin luontevasti.

Päivä maalla tapahtuma Kylmälänkylässä 12.7.2014

Tapahtumassa kävijöitä noin 850

Päivä maalla tapahtumaa on vietetty Muhoksella ja lähikunnissa jo useampana kesänä. Tapahtuma järjestetään maatilalla, jonne saapuu näytteilleasettajia lähialueen kunnista. Tänä vuonna esillä oli tilan oman karjan ja koneiden lisäksi mm. Metsänhoitoyhdistyksen piste, maitoauto, teuraskuljetusauto, Kinnusen Mylly, Sortolan kotijäätelö, Mimmin Jugurtti sekä monenlaista mukavaa puuhaa lapsille. Hanke esitteli tapahtumassa asiaa kanoista ja lampaista. Pisteellä oli näytillä monen ikäisiä lampaita, kanoja ja kukkoja kotikanalasta sekä kaneja.

Maalla on mukavaa –päiväleiri Ylikiimingissä 22.7.2014

Osallistujia 13

Leiripaikassamme oli pieni kotikanala, kasvimaata ja puutarha. Päivän ohjelma koostui yrttien keruusta ja niiden käyttöön tutustumisesta, kanojen ja kasvimaan hoidosta sekä ruuan valmistamisesta.

Lähisleiri SotkanHelmessä Utajärvellä 28-30.7.2014

Osallistujia 18

Lähisleirin ohjelma koostui ruuanlaiton ympärille. Leiriläiset valmistivat yhdessä ohjaajien kanssa kaikki leirin ateriat. Aterioiden raaka-aineet olivat mahdollisimman pitkälle lähellä tuotettuja. Käytimme mm. alueelta poimittuja mustikoita ja puolukoita, sekä lähituottajan lampaanlihaa, paikallisen myllyn jauhoja sekä lähellä tuotettuja kasviksia. Leirillä oli hautomakone, jossa leirin aikana kuoriutui 19 kananpoikaa. Lapset saivat tietoa kanan elämästä ja –kasvatuksesta. Vieraanamme kävi lampaita, joita leiriläiset pääsivät hoitamaan ja poni, jolla halukkaat pääsivät ratsastamaan. Saimme käydä tutustumassa myös läheisellä lihakarjatilalla.

Onginta- ja kalankäsittelyrasti Montassa, MuhosMuksu-tapahtuman yhteydessä 9.8.2014

Osallistujia 43 lasta ja noin 20 aikuista

Rastilla annettiin ohjausta ja tietoa onkimisesta, sekä perattiin ja suolattiin kullekin saaliit mukaan.

Rasti järjestettiin yhteistyössä virkistyskalastajien kanssa.

Kirkkosaaren metsärastirata 3. luokkalaisille 4.9.2014

Osallistujia 69

Muhoksen 4H-yhdistys ja läheltä lautaselle-hanke järjestivät yhteistyössä metsänhoitoyhdistyksen ja Rokua Geopark-hankkeen kanssa 4 toiminnallista rastia sisältävän radan kolmosluokkalaisille. Hankkeen rastilla etsittiin ja tunnistettiin alueen marjoja, sieniä ja yrttejä.

Mistä ruoka tulee – maatilavierailut, syyskuu 2014

Osallistujia 78

Hyrkin koulun 2-4. luokkien oppilaat tekivät pyöräretken läheiselle maatilalle. Lapset pääsivät tutustumaan tuotantorakennuksiin, eri -ikäisiin nautoihin, lampaisiin ja erilaisiin maatalan töihin. Kokoonnuimme yhdessä vierailun tehneiden luokkien kanssa, kävimme läpi eri eläinlajien nimityksiä sekä pohdimme esiin nousseita kysymyksiä. Lapsilla oli hyvin selkeä kuva lähiruuasta ja sen tärkeys ja arvostus näkyivät keskusteluissa. Mielenkiinto eläimiin oli myös joka ryhmässä suuri sekä halu tietää enemmän.

Kokataan syksyn sadosta 17.9.2014

Osallistujia 5

Kokoonnuimme Ylikiimingin kasvimaakurssilaisten kanssa kokkailemaan kesän päätteeksi. Porkkanat haettiin kasvimaalta, omenat puusta ja kananmunat kanalasta. Teimme porkkanasämpylöitä, omena-porkkanakakun ja mansikkasmoothieta.

Eräretki Hailuotoon 20.9.2014

Osallistujia 27

Menomatalla kävimme tutustumassa vanhojen traktoreiden kokoelmaan Oulunsalossa. Ohjelma Hailuodossa koostui eräteemasta ja kalastuksesta. Monelle tuli uutena juttuna ja elämyksenä verkkojen kokeminen. Kalassaalis oli todella runsas ja retkeläiset saivat koko saaliin kotiin viemiseksi.

Kuutosten päivä Utajärvellä 22.9.2014

Osallistujia 38

Kunnan ja nuorisotoimen kanssa yhteistyössä järjestetty päivä sisälsi viisi aktiviteettirastia, joilla nuoret suorittivat ryhmissä annetut tehtävät. Sieni- ja marjarastirata sisälsi kymmenen rastia, kullakin rastilla kolme kysymystä koskien tutuimpia marjoja ja sieniä.

Retki Suomenkarjan ja Suomenlampaan geenipankkilalle Pelsolle 30.9.2014

Osallistujia 11

Kylmiksien kokit tekivät retken Pelson vankeinhoitolaitoksen navettaan ja lampolaan. Saimme paljon tietoa alkuperäiskarjastamme ja sen säilyttämisen keinoista ja tärkeydestä. Vierailu oli antoisa ja olemme tervetulleita vierailuille jatkossakin. Kohteen voisi ottaa jonkin muun tapahtuman yhteyteen esimerkiksi ohikulkumatalla.

Mistä ruoka tulee, Hyrkin 1-2. luokkalaisille 7-8.10

Osallistujia 33

Ulkona järjestetty tapahtuma sisälsi kolme rastia: Retkeily ja jokamiehen oikeudet, marjojen tunnustustehtävä sekä lajittelutehtävä.

Kokataan syksyn sadosta, TOP-päiväleirit

21.10 Utajärvellä 11 osallistujaa

22.10 Kylmälänkylässä 10 osallistujaa

23.10 Muhoksella 19 osallistujaa

Päivän aikana valmistettavat ruokalajit oli suunniteltu niin, että niiden raaka-aineina on syksyn kasviksia mahdollisimman monipuolisesti. Aterialla käytettiin; perunaa, porkkanaa, kesäkurpitsaa, omenaa, tuore- ja säilökurkkua sekä herneitä. Askarteluosuus toteutettiin käyttämällä materiaalina kotikanalasta kerättyjä ja puhdistettuja höyheniä. Utajärven ja Kylmälänkylän leireillä vieraili poni. Halukkaat pääsivät ratsastamaan ja saivat hoitaa meidän aktiivosallistujillemme jo tutuksi tullutta pollea.

Jänisjahti tutuksi-tuokio 24.10

Osallistujia 6

Kurssin ohjelma koostui jänisjahdin teoriaosuudesta sekä käytännön osuudesta ajavan koiran työskentelyyn perehtyen. Lisäksi kurssilaiset valmistivat aterian leiripaikan nuotiolla.

Eräteemainen päiväleiri Utajärvellä 22.11

Osallistujia 26

Koko hankkeen ajan kiinnostus metsästys- ja kalastusteemaan on ollut kova. Kartoitettuani lähialueen eräharrastajien mielenkiintoa osallistua eräteemaisen päiväleirin järjestämiseen, löytyi vapaaehtoisia ja talkoohenkeä monipuolisten rastien järjestämiseen. Päivä koostui viidestä rastista: Kalan halstraus, Pilkkiaiheinen kalarasti, Simulaattoriammunta; kiekkoammunta, sorsanmetsästys ja metsästysammunta, Jousiammuntaa sekä tarkkuusammuntaa ilmakivääreillä. Päivästä oli tiivis toiminnallinen kokonaisuus.

Joululeivontaa esikoululaisille Muhoksella

Osallistujia 79

Joulukuussa järjestimme kaikilla Muhoksen kuudella alakoululla joululeivontaa, pipareiden- ja piparkakkutalojen merkeissä. Pipareiden leivonta ja koristelu oli mukavaa puuhaa, joka onnistui kaikilta. Onnistumisten myötä pikkukokit kiinnostuvat ja rohkaistuvat tutustumaan enemmänkin ruuan valmistuksen saloihin.

Tapahtumat numeroina

KERHOT

Syksy 2013	Kokoontumisia	Osallistumisia
Muhoksen ruokaretkikerho	12	122
Päivärinteen ruokaretkikerho	12	135
Utajärven ruokaretkikerho	12	95
Ylikiimingin ruokaretkikerhot	24	223
Ruokaa & Draamaa –kerho	12	88
Kalastuskerhot	14	125
Yhteensä:	86	788

Kevät 2014	Kokoontumisia	Osallistumisia
Muhoksen ruokaretkikerho	17	204
Päivärinteen ruokaretkikerho	17	208
Utajärven ruokaretkikerho	18	131
Ylikiimingin ruokaretkikerho	28	215
Vesalan ruokaretkikerho	10	73
Ruokaa & Draamaa –kerho	16	105
Yhteensä:	106	936

Syksy 2014	Kokoontumisia	Osallistumisia
Muhoksen kokkikerho	12	127
Päivärinteen kokkikerho	11	118
Kylmiksi kokit	13	82
Eräkerho	11	59
Utajärven kokkikerho	17	217
Ylikiimingin kokkikerho	14	167
Vesalan kokkikerho	14	147
Vepsän kokkikerho	13	111
Lähirooka teemana Huovilan- ja	13	159
Laitasaaren monitoimikerhoissa	9	100
Yhteensä:	127	1287

YHTEENSÄ: Kerhot	Kokoontumisia	Osallistumisia
Hankkeen aikana	319	3011
Tavoite	250	3000

KURSSIT

2013	Päivämäärä	Osallistumisia
Rantaongintakurssi, Pelsolla	24.8.	7
Pilkkikurssi, Utajärvellä	15.12.	8

2014	Päivämäärä	Osallistumisia
Perunapiirakkakurssi, Muhoksella	25.2.	9
Talvikalastuskurssi, Utajärvellä	4.3.	21
Lähiuokakurssi, Ylikiimingissä	4.3.	13
Pääsiäisruokakurssi, Ylikiimingissä	11.4.	12
Villiyrttipaja, Muhoksella	5.6.	25
Rantaongintakurssi, Pelsolla	4.6.	19
Kasvimaan perustus*	2.6. ja 3.6.	7+6
Kasvimaan hoito*	30.6. ja 1.7.	6+6
Sadonkorjuukurssi*	18.8. ja 19.8.	7+9
Jänisjahti tutuksi, Muhoksella	24.10.	6
Joululeivontakurssi, Ylikiimingissä	12.12.	7

*Muhos & Ylikiiminki

YHTEENSÄ: Kurssit	Määrä	Osallistumisia
Hankkeen aikana	16	168
Tavoite	15	150

LEIRIT

2013	Päivämäärä	Kesto, pv	Osallistumisia
Lähisleiri, Utajärvi	6.-8.8.	3	16
Maalla on mukavaa, Kylmälänkylä	21.10.	1	14
Maalla on mukavaa, Utajärvi	22.10.	1	9
Maalla on mukavaa, Ylikiiminki	23.10.	1	11

2014	Päivämäärä	Kesto, pv	Osallistumisia
TOP-päiväleiri, Muhos	3.3.	1	21
Maalla on mukavaa, Utajärvi	10-13.6.	4	41
Eräleiri, Muhos	16-19.6.	4	43
Maalla on mukavaa, Ylikiiminki	22.7.	1	13
Lähisleiri, Utajärvi	28.-30.7.	3	18
Eräretki Hailuotoon	20.9.	1	27
TOP-päiväleiri, Utajärvi*	21.10.	1	11
TOP-päiväleiri, Kylmälänkylä*	22.10.	1	10
TOP-päiväleiri, Muhos*	23.10.	1	19
Eräleiri, Utajärvellä	22.11.	1	26

*21–23.12 Kokataan syksyn sadosta

YHTEENSÄ: Leirit	Leirien määrä	Kesto, pv	Osallistumisia
Hankkeen aikana	17	24	279
Tavoite		10	100

ALUEEN TAPAHTUMIIN OSALLISTUMINEN

2013	Päivämäärä	Osallistumisia
Ruokaralli Utajärvellä	14.6.	30
Eräleiri Muhoksella	16.-20.6.	21
Tervastori Ylikiimingissä	16.7.	4
Lähiruoka-sadonkorjuu, Utajärvi	17.8.	ei erillistä toimintarastia
MuhosMuksu	2-4.8.	24

2014	Päivämäärä	Osallistumisia
Ihmeellinen lumi –tuokiot	helmikuu	229
Yrttirasti Koivikossa	20.-21.5.	n. 900
Päivä Maalla, Kylmälänkylässä	12.7.	n. 850
MuhosMuksu	9.8.	63

YHTEENSÄ: Tapahtumiin osallistuminen	Tapahtumia	Osallistumisia
Hankkeen aikana	9	2 121
Tavoite	5	200

MAATILA / YRITYSVIERAILUT

	Teema	Vierailujen määrä	Osallistumisia
Kouluyhteistyönä toteutetut maatilavierailut	2013 Navettavierailut	9	175
	2014 Navettavierailut	4	78
	Viljan matka	2	62
Leireillä toteutetut vierailut	2013 Lähisleirillä	1	16
	MOM-leireillä	3	32
	2014 Lähisleirillä	1	18
Kerhoissa toteutetut vierailut	2013 Maatilavierailut Utajärvellä	2	22
	Kanalavierailut Muhoksella	2	22
	2014 Maidon jatkojalostus jogurtiksi	1	13
	Kinnusen mylly	1	7
	Koivikon lampola	2	32
	Kanalavierailu Ylikiimingissä	1	20
	Pelson navetta ja lampola	1	11
	Päiväkotien lampolavierailut	2014	2

YHTEENSÄ: Vierailut	Vierailukerrat	Osallistumisia
Hankkeen aikana	32	558
Tavoite	30	600

MUU KOULUYHTEISTYÖ

2013	Päivämäärä	Osallistumisia
Lähiruoka-piirrustuskilpailu		387
Hankkeelle Logo-piirrustuskilpailu		16
Lampaan kasvatusta ja paimenkoiran käyttö	16.9.	27

2014	Päivämäärä	Osallistumisia
Mistä ruoka tulee (3-4lk), Muhos	7.5.	64
Metsäpäivät Utajärvellä	27.5.	35
Metsärastirata Muhoksella	4.9.	69
Metsäpäivät Utajärvellä	22.9.	38
Mistä ruoka tulee(1-2lk), Muhos	7.-8.10.	33
Joululeivontaa esikoululaisille, Muhos	2.12., 3.12., 9.12., 11.12., 12.12., 16.12	79

YHTEENSÄ: Muuta kouluyhteistyötä	Yhteistyöt/kpl	Osallistumisia
Hankkeen aikana	15	748
Tavoite	30	600

4.2.3 Resurssit

Läheltä lautaselle – hankkeessa projektipäällikkönä täydellä työajalla toimi Kirsi Taikina-aho ajan 1.7.2013-31.12.2014. Hankkeen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuivat Muhoksen- ja Utajärven 4H-yhdistysten toiminnanjohtajat Kirsi Pajala, Riikka Juntunen ja Johanna Huovinen sekä Oulun 4H-yhdistyksen Ylikiimingin yksikön toiminnanohjaaja Sirkka Vahtola (edellä mainituilla yhteensä 819 tuntia).

Projektipäällikön lisäksi hankkeessa työskenteli kerhonojaajina 16 nuorta (412 tuntia) ja 1 aikuinen (193 tuntia), joiden palkkakustannukset maksettiin hankkeen rahoituksesta.

Lisäksi hankkeeseen käyttivät työaikaansa Muhoksen 4H-yhdistyksessä työllistämistuella ohjaajana toiminut Tiina Junkkonen (230 tuntia) sekä Muhoksen 4H-yhdistyksen 4 kesätyöntekijää (yhteensä 299 tuntia). Heidän palkkakustannuksiaan ei maksettu hankkeen rahoituksesta. Lisäksi hankkeen toiminnassa on ollut mukana liuta vapaaehtoisia, joille ei ole maksettu rahallista korvausta merkittävistä panostuksistaan hankkeen tapahtumien toteuttamisessa.

4.2.4 Toteutuksen organisaatio

Hanketta hallinnoi Muhoksen 4H-yhdistys, joka järjesti käytännön toimintaa yhdessä Utajärven 4H-yhdistyksen ja Oulun 4H-yhdistyksen, Ylikiimingin yksikön kanssa. Vastuullisena johtajana toimi Muhoksen 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja Kirsi Pajala hallituksen alaisuudessa. Hankkeen toimintaa organisoivat ja raportoi pitkälti projektipäällikkö Kirsi Taikina-aho.

4.2.5 Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 89 178,75 euroa, joka ylittyi alkuperäisestä 88 500 euron kustannusarviosta 677,75 eurolla. Ylimenevän summan lisäksi yksityisen rahoituksen osuus oli 8 850 euroa, joka koostui pääasiassa Muhoksen- ja Utajärven 4H-yhdistysten sekä Oulun alueen 4H-yhdistyksen Ylikiimingin yksikön rahoituksesta. MTK Muhos lahjoitti 300 euroa yksityistä rahoitusta varten.

Eri kustannusten välillä tapahtui pientä vaihtelua alkuperäiseen arvioon nähden. Palkkakuluihin meni suunniteltua enemmän rahaa, koska käytännön toimissa tarvittiin tarpeeksi ohjaajia, jotta pystyttiin järjestämään turvallista ja laadukasta toimintaa. Muutoin kustannusarvio oli realistinen hankkeen toteuttamisen näkökulmasta.

Hankkeen kustannusarvio ja toteutuminen:

	Arvio	Toteutunut
Palkat ja sivukulut • Projektipäällikkö • Muhoksen 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja • Muhoksen hankkeen teemakerhojen ohjaajat	44 500	50 478,19
Ostopalvelut • Asiantuntijapalkkiot • Kirjanpito • Utajärven- ja Ylikiimingin 4H-yhdistyksen toimihenkilöt • Utajärven- ja Ylikiimingin hankkeen teemakerhojen ohjaajat	16 500	14 861,37
Matkakulut • Henkilöstön kulut • Kuljetukset tapahtumissa • Ohjausryhmän matkakulut	12 000	8 453,88
Vuokrat • Tapahtumien tilavuokrat	1 500	1 901,30
Toimistokulut • Posti, kopio, toimistotarvikkeet • Puhelimen hankinta- ja käyttökulut, nettikulut	3 500	3 895,64
Muut kulut • Tapahtumien materiaalit • Lehti-ilmoitukset, tiedotus	10 500	9 588,37
YHTEENSÄ:	88 500	89 178,75

Hankkeen rahoituksen koostuminen

Aikaväli	Kokonais- kustannus	Leader	ELY	Omarahoitus osuus
1.5–30.9.2013	12 163,95	2 189,58	8 758,28	1 216,09
1.10–31.12.2013	12 177,17	2 192,02	8 768,16	1 216,99
1.1–31.3.2014	11 453,44	2 061,62	8 246,48	1 145,34
1.4–30.6.2014	15 506,14	2 791,11	11 164,42	1 550,61
1.7 -30.9.2014	14 096,70	2 537,41	10 149,62	1 409,67
1.10 – 31.12.2014	23 780,35	4 158,47	16 633,87	2 988,01
YHTEENSÄ:	89 177,75			

Sinisellä merkityt ovat arvioita, koska lopullisia päätöksiä ei ollut saatavilla loppuraporttia kirjoittaessa.

4.2.6 Raportointi ja seuranta

Hankkeen ohjausryhmään kuului Muhoksen 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja Kirsi Pajala, projektipäällikkö Kirsi Taikina-aho, Utajärven 4H-yhdistyksen toiminnanjohtajat Riikka Juntunen 1.8.2014 saakka ja siitä eteenpäin Johanna Huovinen sekä Oulun 4H-yhdistyksen Ylikiimingin yksikön toiminnanohjaaja Sirkka Vahtola. Oulun Seudun Leaderista kokouksissa on paikalla ollut joko toiminnanjohtaja Pirjo Hongisto tai leader-neuvoja Piia Karttunen.

Ohjausryhmä on kokoontunut noin kolmen kuukauden välein. Kokoontumisen keskeiset aiheet ovat olleet; toteutunut toiminta, suunniteltu tuleva toiminta, taloudellinen tilanne ja maksuhakemus. Viimeinen ohjausryhmän kokoontuminen oli alkuvuodesta 2015, kun kaikki tarvittava tieto loppumaksun hakemista varten oli kirjanpidosta valmistunut.

Ohjausryhmän päätöksellä tehtiin syksyllä 2013 muutoshakemus, jossa varattiin rahoja nuorten kerhonoijaajien palkkakustannuksiin. Hankkeen seurantalomake ja vuosiraportti toimitettiin rahoittajalle alkuvuodesta 2014. Loppuraportti seurantalomakkeineen toimitettiin rahoittajalle viimeisen maksuhakemuksen mukana alkuvuodesta 2015.

4.2.7 Toteutusoletukset ja riskit

Hankkeen alkaessa kesällä oli haastavaa saada yhteistyötahoja koulujen puolesta kiinni, joka vaikutti syksyn toiminnan suunnitteluun. Yhteistyö koulujen kanssa on kuitenkin ollut antoisaa kaikille, vaikka hankesuunnitelmassa olleet pyöräretket kariutuivatkin alkumetreillä. Tähän syynä olivat vaaralliset tieosuudet sekä runsas koulukuljetusoppilaiden määrä, mitä ei huomattu ottaa hankkeen suunnitteluvaiheessa huomioon. Pyöräretkien tilalle järjestettiin muuta koulu yhteistyötä hankkeen teemojen mukaisesti.

Koulujen lisäksi muuta yhteistyöverkostoa lähdettiin kartoittamaan heti ja hankkeen loputtua onkin ollut ilo huomata kuinka laajan, monipuolisen ja antoisan yhteistyöverkoston olimme saaneet koottua jatkoakin ajatellen, vaikka alussa yhteistyökumppaneiden saaminen mukaan toimintaan huolettikin. Erityisesti harrastajat ja yksityiset ihmiset ovat mielellään lähteneet mukaan toimintaan.

Koska 4H-yhdistyksillä ei ole omia kerho- ja leiritiloja on haasteeksi välillä muodostunut sopivien tilojen löytäminen hankkeen eri toimintoihin. Sijainti, ryhmäkoko ja suunniteltu tekeminen huomioon ottaen kartoitettiin alueen tiloja. Koulujen ja seurakuntien tiloja saatiin hankkeen toimintojen järjestämiseen ilmaiseksi tai vuokraamalla. Kokkaustilat isommille porukoille vaativat eniten suunnittelua ja organisointia, jotta toiminta saatiin järjestettyä suunnitelman mukaan.

Hankkeen alkaessa jännitettiin toiminnan lisääntymisen ja monipuolistumisen vaikutuksia osallistujamääriin, että riittääkö kaikkeen toimintaan lapsia ja nuoria. Huoli osoittautui kuitenkin turhaksi ja muutama osallistujien puutteesta peruuntunutta tapahtumaa lukuun ottamatta, toimintoihin oli mukavasti väkeä tulossa. Toimintojen järjestäminen vaatii paljon etukäteistyötä, joten oli huomattavasti järkevämpää käyttää työaikaa sellaisten tapahtumien järjestämiseen, joille oli selvä tilaus jo olemassa. Etenkin erä- ja kalastusteemaiset toiminnot sekä eläinten kanssa puuhailu olivat hankkeessa suosiossa.

4.3 Yhteistyökumppanit

Alueen maatalousyrittäjät, joiden kanssa järjestimme tapahtumia ja vierailuja:

Haapasalo Jari ja Raili

Hallikainen Pekka ja Tarja

Kemppainen Marko ja Mari

Keränen Jorma ja Seija

Mikkonen Anja

Mäki Jaana

Pesola Jukka

Piippo Aino

Rikkola Jaakko

Väänänen Timo ja Anu

Muita vierailukohteita:

Kinnusen Mylly, Utajärvi
Koivikon maatalousoppilaitos
Laitinen Jaakko (RP-koneet)

Yhdistykset ja yhteisöt:

Muhoksen- ja Vaalan virkistyskalastajat
Muhoksen- ja Utajärven riistanhoitoyhdistykset
Muhoksen- ja Utajärven seurakunta
Muhoksen Metsänhoitoyhdistys
Muhoksen nuorisotoimi
MLL-Muhoksen yhdistys ry
Muhoksen partiolaiset

Yksityiset henkilöt:

Luukkonen Esko, Pelson lohilampi
Mustonen Satu
Perätalo Marjo
Pirttikoski Seija
Pöyskö Eeva-Maria ja Erkki
Salmi Raili ja Paavo

Muut alueen hankkeet:

Mikko Kiuttu; Rokua Geopark, Ympäristökasvatusthanke
Niina Heikkinen; Oulun Seudun Leaderin Yhteisöhautomo-hanke

4.4 Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Alla olevassa taulukossa näkyvät hankkeelle asetetut määrälliset tavoitteet ja niiden saavuttaminen.

Tapahtuma	Tavoite lkm	Toteutuma	Osallistujatavoite	Toteutuma
Kerhot	250	319	3000	3011
Kouluyhteistyö	30	15	600	748
Kurssit	15	16	150	168
Maatila- /yritysvierailut	30	32	600	558
Leirit (pv)	10	24	100	279
Alueen tapahtumiin osallistuminen	5	9	200	2120
Yhteensä	340	414	4650	6877

Kouluyhteistyö osio taulukossa koostuu muista tapahtumista kuin maatilavierailuista. Kouluyhteistyönä järjestettyjen maatilavierailujen lukumäärä sisältyy kohtaan Maatila-/yritysvierailut. Projektipäällikkö koki että antoisinta kouluyhteistyössä sekä lasten että hankkeen tavoitteisiin pääsemisen kannalta oli järjestää samalle ryhmälle vähintään kaksi tapahtumaa. Kun tapahtumilla oli yhteinen teema ja jonkin verran aikaa välissä, lasten oli mukava palata aiheeseen, josta oli jo tietoa ja kokemusta kertynyt. Tästä hyvänä esimerkkinä mm Mistä ruoka tulee-kokonaisuus, joka sisälsi keväällä toimintarastit koululla, syksyllä maatilavierailun ja loppuun vielä yhteisen tapahtuman, jossa kaikkea koettua pohdittiin. Toinen hyvä esimerkki oli Viljan matka- tapahtumat, jotka toteutettiin samoilla ryhmillä sekä toukotöiden että puintitöiden aikaan.

Kursseista kalastukseen ja eräteemoihin liittyvät aiheet nousivat erityisen suosituiksi ja mitkä saivat poikia innostumaan toimintaan mukaan. Tyttövoittoisuus on ollut 4H-toiminnoissa yleistä, joten tämä hankkeen osio merkittävästi lisäsi tarjontaa juurikin pojille mielenkiintoisista aiheista käsin. Kurssien järjestämiselle joissain tapauksissa olisikin hyvä, jos kohderyhmä olisi selvästi tiedossa ja he pääsisivät yhdessä projektipäällikön antamien raamien puitteissa suunnittelemaan toimintaa. Näin suunnittelutyö ja resurssien käyttö olisi tehokkaampaa ja lapsia ja nuoria saataisiin aktivoitua vaikuttamaan paikkakuntansa harrastusmahdollisuuksiin. Siksi lasten ja nuorten palautetta toiminnoista ja toiveita tulevaisuutta ajatellen pyrittiinkin keräämään useissa eri tapahtumissa.

”Enemmän tämmöisiä leirejä ja tämä leiri oli sopivaan aikaan kesälomasta.”

”Parhaita järjestäjiä!”

”Kesätyöläiset olivat huippuja.”

Maatila- ja yritysvierailut ovat olleet antoisia niin vierailijaryhmille kuin vierailukohteillekin. Maatiloille tehtävät vierailut on hyvä järjestää mahdollisuuksien mukaan niin, että käydään useamman ryhmän kanssa samalla tilalla suhteellisen lyhyen ajan sisällä. Tällöin maatilalla tehtävät valmistelut tarvitsee huolehtia vain kerran, eivätkä vierailut sekoita tilan arkea pitkäksi aikaa. Sekä kouluille että maatiloille ajankohdaksi on parhaiten sopinut koulupäivän alku. Tällöin ryhmä on tullut kohteeseen juuri aamutöiden päätyttyä. Näin molemmille osapuolille sopivalla tavalla hyvin järjestettyjen toimintojen jälkeen, yhteistyö yrittäjien kanssa on helppoa myös hankkeen päättymisen jälkeen.

Leirejä järjestettiin hankkeen aikana reilusti enemmän kuin tavoitteeksi oli alun perin asetettu. Leireille osallistujien lukumäärä kipusi tavoitteeseen (100) verrattuna lähes kolmenkertaiseksi (279). Hankkeen leirit jakautuivat pääsääntöisesti kolmeen kategoriaan; Maatiloilla järjestettävä toiminta, eräteema sekä ruuan valmistuksen ympärille koostettu toiminta. Kaikki leirit täyttyivät hyvin vähäisellä markkinoinnilla ja saivat paljon kiitosta ja hyvää palautetta. Vastaavanlaista toimintaa toivotaan jatkossakin. Leirien järjestämiselle asettaa haasteensa leiripaikan vuokrista kertyneiden kustannusten lisäksi myös tarve suurelle ohjaajamäärälle. Hankkeen hyvien ja onnistuneiden leirien kokemukset kuitenkin lujittavat myöhemmin järjestettävien leirien organisointia etenkin kun leirien kysyntä on hankkeen myötä todettu hyväksi.

Hanke on kaikin puolin osoittautunut erittäin hyväksi tavaksi kehittää paikallista 4H-toimintaa juuri 4H-yhdistyksille luontevalla tavalla. Jäsenmäärä ja paikalliseen 4H-toimintaan osallistuminen on noussut merkittävästi hankkeen ansiosta juurikin monipuolistuneen ja kehittyneen toiminnan myötä, vaikkei jäsenpakkoa hankkeen toiminnoissa toki edellytetäkään. Näistä lapsista ja nuorista varmasti suurin osa osallistuu 4H-toimintaan myöhemminkin. Hanke on herättänyt paljon innokkaita kysymyksiä myös muissa 4H-yhdistyksissä hyvänä ja luontevana 4H-toiminnan kehittäjänä. Hankesuunnitelmaa ja käytännön kokemuksia onkin jaettu niistä kiinnostuneille 4H-toimihenkilöille Pohjois-Pohjanmaa – Kainuu alueella. Näin ilosanoma lähiruoasta ja hankkeen tuomasta merkittävästä tuulahduksessa paikalliseen 4H-toimintaan onkin levinnyt selvästi laajemmalle alueelle kuin on ennakoitu arvellen levikin olevan.

Hanke on monissa erilaisissa hankkeita koskevissa kokoontumisissa tai nuorisotoimijoiden kokoontumisissa otettu puheeksi hyvänä hankkeena ja tämä onkin lisännyt paloa toimia tärkeän asian äärellä. Hanke on ollut positiivisesti hieman erilainen Oulun Seudun Leaderin rahoittama hanke, joka vahvasti pureutuu lasten ja nuorten asioihin. Myös lehdistö on ollut kiinnostunut hankkeen toteuttamista tapahtumista ja näin ollen hanke on saanut julkisuutta myös lehtien sivuilla.

4.5 Pohdintaa toteutuneesta ja tulevasta

4H-järjestön toiminta-ajatus ja yhdistysten monipuoliset mallit toteuttaa kerho-, kurssi- ja leiritoimintaa, ovat antaneet hyvän pohjan hankkeen onnistuneelle toiminnalle ja asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle. Hankkeen ansiosta yhdistykset ovat pystyneet kehittämään yhteistyötään paikallisten yhteisöjen, yritysten ja yksityisten kanssa. Hankkeen aikana yhdistyksille on muodostunut yhteistyöverkosto, joka helpottaa aikaisempaa monipuolisemman toiminnan toteuttamista kun valmiiksi tuttuja malleja ja toimijoita löytyy lähialueilta. Erityisesti alueen koulut, kalastus- ja eräharrastajat sekä hankkeen aikana yhteistyötä tehneet maatilat ovat varmasti innokkaita jatkamaan yhteistyötä myös tulevaisuudessa.

Kerhotoimintaa ja koulu yhteistyötä 4H-yhdistykset järjestävät paljon jo perinteisestikin. Hankkeen aikana toiminta on näiltä osin vielä lisääntynyt ja monipuolistunut kerhojen määrän kasvun myötä. Koulu yhteistyötä on tehty kaikkien alueen koulujen kanssa, jolloin tasapuolisuus korostuu eri alueiden välillä. Hankkeen toimintaan osallistuneille uusille lapsille ja nuorille on hankkeen myötä tullut tutuksi myös muu 4H-yhdistysten järjestämä toiminta, mikä on osaltaan lisännyt yhdistysten jäsenmäärää. Erä- ja kalastusteeman vahvempi mukaanotto toimintaan on saanut kiitosta ja kiinnostusta. Kokkikerhot ovat yhdistyksen toiminnassa olleet jollain tasolla mukana jo aiemmin, mutta hankkeen aikana näiden kerhojen määrä on lisääntynyt. Nyt esiin tuotu lähiruoka ja ruuan kotimaisuus jää kerhoihin ohjenuoraksi tulevaisuudessakin

Teemaleirit ovat kysytyjä ja täyttyvät helposti. Kaksi kertaa pidetty Lähisleiri tuntuu jo muodostuneen perinteeksi, jota todennäköisesti ensi kesältäkin odotetaan ja pyritään järjestämään. Maatiloilla ja eräteemalla pidetyt leirit vaativat toteutuakseen talkoohenkeä ja vapaaehtoistyötä alueen yrittäjiltä ja harrastajilta. Hankkeen aikana on kuitenkin luotu monia hyviä malleja tapahtumille ja saatu innokkaita vapaaehtoisia mukaan toimintaan.

Riskeinä hankkeen toimintojen jatkumiselle on 4H-yhdistysten toimihenkilöiden työajan riittävyys pyörittää omien töiden lisäksi hankkeen aikana voimakkaasti lisääntynyttä toimintaa. Tapahtumien sisältö on hyvin pitkälle tekemistä, joka vaatii pieneenkin ryhmään useita ohjaajia toimiakseen tarkoituksenmukaisesti ja turvallisesti. Vapaaehtoisten toimijoiden määrä on hankkeenaikana tulevaisuuden toiminnan kannalta onneksi kasvanut, mutta toimiakseen se vaatii 4H-yhdistyksen toimihenkilöiltä tulevan toiminnan organisoinnissa jatkuvaa yhteistyötahojen tiedottamista ja yhteydenpitoa. Hankkeen myötä on kuitenkin luotu onnistuneita käytänteitä ja huomattu selkeää tilausta tietyille toiminnoille, jolloin pystytään käyttämään paremmin yhdistyksen resurssit kysytyn ja hyväksi havaitun toiminnan järjestämiseen. On siis erittäin todennäköistä, että merkittävä osa hankkeen aikana toteutetusta toiminnasta jää jossain mittakaavassa elämään 4H-yhdistysten toimintaan.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Aiemmin tässä raportissa on keuhuttu yhteistyöverkoston monipuolistumista ja laajentumista, joten tarkoitus yhteistyötä eri toimijoiden kanssa on jatkaa. Erityisesti kysytyt leirit yhteistyössä hyvien toimijoiden kanssa tullaan järjestämään tulevaisuudessakin, koska hyvät käytänteet ovat hankkeen myötä vakiintuneet. Kerhotoiminnassa kokkikerhojen osalta sekä leireillä tullaan jatkossakin lähiruokateemaa kannattamaan. Ohjaajien riittävyys pitää tulevaisuudessakin taata, joten vapaaehtoisten lisäksi tullaan mahdollisuuksien mukaan palkkaamaan nuoria ohjaajiksi. Luotettavat nuoret ovat todella iso apu leireillä ja heidän työpanos leirin näkökulmasta on merkittävä, mutta samalla saadaan nuorelle merkittävää työkokemusta ja oppia tulevaisuutta ajatellen. Hankkeen aikana saadut muutamat kokemukset nuorten työllistämistä leiriohjaajiksi tullaan huomioimaan jatkossakin. Tämä olisi yksi mielenkiintoinen ja tärkeä asia, jota yhdistyksissämme voisimme vielä entisestään kehittää.

Hankkeen aikana huomattiin, että lyhyisiin kursseihin ja kerhoihin esimerkiksi lähiruokateema käy yksinään hyvin, mutta pidemmällä leireillä esimerkiksi kokkailun lisäksi kaivattiin muuta tekemistä. Läheltä lähiruokaa liippaa myös ekologisuus ja kierrättäminen, joita sivuttiinkin toiminnoissa esimerkiksi jätteiden lajittelun osalta ja pienten askartelujen merkeissä. Käsillä tekeminen on lapsille mukavaa puuhaa ja näin ollen kierrätys- ja luonnonmateriaaleista askartelut ja käsityöt olisivat tärkeä teema, joka nivoutuisi lähiruokateemaan varsin luontevasti. Kierrätys- ja luonnonmateriaalien hyödyntämisestä uusiin tarkoituksiin saisi lapsille ja nuorille käytännön tekemisen ohella oivan tietopaketin kulutustottumuksista ja niihin vaikuttamisesta. Tämä teema nousi kehittämisideana vahvasti esiin hankkeen toimintoja järjestäessä.

Toinen vielä merkittävämpi kehittämisidea, joka kumpusi hankkeen käytännön kokemuksen myötä, oli eläimistä saatava hyvinvointi. Eläinten on monissa tutkimuksissa todettu vaikuttavan merkittävästi ihmisen niin fyysiseen kuin henkiseenkin hyvinvointiin ja tämä sama ilmiö oli selvästi nähtävissä lapsista ja nuorista heidän puuhatessaan eläinten parissa. Maatilavierailut ja esimerkiksi Lähisleirillä kuoriutuneet pikkuiset kanatiput olivat varmasti monelle osallistujalle mieleenpainuvia kokemuksia. Nykyisin puhutaan paljon lasten ja nuorten syrjäytymisestä ja tähän teemaan olisi todella mielenkiintoista pureutua kehittäen 4H-toimintaa suuntaan, jolla on entistä enemmän vaikutusta hyvinvointiin ja toimia selvästi ennaltaehkäisevänä harrastustoimintana. Eläimiä ja niiden kanssa toimimista voidaan pitää kasvattavana ja kuntouttavanakin toimintana. Toki 4H-järjestön tavoitteisiin ei kuntouttava toiminta varsinaisesti kuulu, mutta Suomen suurimpana nuorisjärjestönä kasvatuksellinen puoli korostuu ja eläinten kautta saatava hyvinvointi kohdistuisi lapsille ja nuorille mielekkään tekemisen kautta. Tällaisen harrastustoiminnan kehittämisellä olisi varmasti kauaskantoiset positiiviset vaikutukset tulevaisuutta ajatellen.

6. Allekirjoitukset ja päiväykset

Muhoksella _____._____._____

Kirsi Pajala
Toiminnanjohtaja
Muhoksen 4H-yhdistys

Muhoksella _____._____._____

Tiina Huusko
Puheenjohtaja
Muhoksen 4H-yhdistys

